

Rezumatul Raportului național pentru livrabilul D2.5 National reports with a review and synthesis of the collated information, 01.03.2016

Mihail Dumitru, Sorin Liviu Ștefănescu, Andrei Vrînceanu,
Valentina Voicu, Nicoleta Vrînceanu

În timpul dezbaterilor din întâlnirea de lucru organizată la Agigea, Constanța, participanții au concentrat discuțiile pe trei probleme centrale relaționate sistemului Sol-Sediment-Apă și agendei existente de cercetare: (i) micii fermieri din România sunt puțin informați despre practicile agricole benefice pentru mediu iar sectorul de cercetare și inovare nu este suficient de adaptat nevoilor fermierilor, (ii) calitatea general bună a mediului în România furnizează oportunități prea puțin utilizate și (iii) randamentele scăzute în agricultură au legătură, printre altele, cu folosirea unui nivel scăzut de aporturi sau folosirea insuficientă/necorespunzătoare a aporturilor alternative, prietenoase cu mediul.

Studiul realizat prin completarea unor chestionare de către reprezentanți ai grupurilor de interes a evidențiat faptul că provocările societale și necesitățile identificate de respondenți urmează un tipar al priorităților destul de asemănător cu cel al problemelor dezbătute la întâlnirea de lucru de lucru. Opțiunea *“Contribuții la securitatea și siguranța alimentară”* a fost considerată (cantitativ) cea mai importantă prioritate. Unii respondenți au avut comentarii adiționale la acest subiect: *“conservarea fertilității solurilor, remedierea terenurilor degradate sau tehnologiile de cultivare a solurilor poluate constituie tematici permanente de cercetare”*. Cea de-a doua prioritate este împărțită egal între *“Reducerea consumului de resurse și materii prime și asigurarea utilizării eficiente a resurselor naturale”* (cu comentarii adiționale ca *“monitorizarea calității solurilor contribuie la scăderea consumului de îngrășăminte”*) și *“Contribuții la un mediu de viață sănătos”* (cu comentarii adiționale ca *“aceasta e cea mai importantă provocare a societății moderne”, “monitorizarea surselor de poluare și impactul surselor de poluare asupra sistemelor agricole sunt considerate de către CE subiecte de cercetare importante” sau “agricultura ecologică este o alternativă serioasă”*), urmate la mică distanță pe locul trei de *“Contribuții la atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea societății”*. Pe ultimul loc al selecției respondenților se află opțiunea *“Asigurarea unei infrastructuri securizate”*.

Cele trei domenii ale problemelor și necesităților discutate pe parcursul atelierului național din septembrie 2015 au fost conectate celor mai importante trei provocări societale și opțiuni, așa cum au fost percepute de respondenți prin chestionarele completate. Pe baza acestora, au fost selectate și configurate pe scurt, trei subiecte/necesități de cercetare.

RO-1: Securitate și siguranță alimentară. Practici ambientale de gestionare a solului și apei: necesitatea pentru dezvoltarea unor instrumente practice destinate fermierilor.

Subiectul propus este fundamentat pe evaluări ce susțin necesitatea unor abordări mai practice pentru fermieri și dezvoltarea unor instrumente de sprijin al deciziei de management. Întrebările/problemele cheie relaționate acestui subiect particular se referă la (i) cum pot fi asigurate simultan securitatea și siguranța alimentară cu un impact minim asupra solului, apei și biodiversității, (ii) dezvoltarea unor instrumente practice capabile de răspuns la riscurile induse de procesele de degradare a solului în contextul schimbărilor climatice

globale și (iii) apă proaspătă: cum pot fi gestionate solurile în condițiile unei utilizări inteligente a resurselor de apă aflate într-un proces continuu de epuizare.

RO-2: Un mediu viu și sănătos. Agricultură ecologică este o alternativă potrivită nivelului actual al calității solului și folosinței terenurilor în România? Ei bine, da!

Subiectul propus rezultă din situația în care agricultura ecologică a devenit un aspect important al politicii europene de agro-mediu. În ultimii ani, România a cunoscut o creștere constantă și rapidă a suprafețelor de teren ce aderă la standardele ecologice. Totuși, proporția la scară națională este aproape de trei ori mai mică decât media UE. Nivelul relativ scăzut al poluării în agricultura românească furnizează bune oportunități pentru conversia la agricultura ecologică. Întrebările/problemele cheie cu privire la acest subiect se referă la: (i) stabilirea a cel puțin două loturi experimentale/demonstrative pe termen lung (pentru zona de șes, respectiv colinară) pentru studiul comparativ ecologic vs. convențional, în vederea unor evaluări multidisciplinare privind calitatea solului, impactul ambiental al aporiturilor agricole, consumul de energie, randamente, conservarea biodiversității și tendințele emisiilor de gaze cu efect de seră, (ii) îmbunătățirea nivelului de conștientizare și înțelegere privind agricultura ecologică în educația în școli și universități agricole dar și printre fermieri printr-o programă multistratificată dezvoltată pentru instruirea tehnică, vocațională și continuă, (iii) dezvoltarea unui program complex de cercetare, extensie și implementare a conversiei fermelor mici și medii de pajiști permanente și (iv) dezvoltarea în parteneriat public-privat a unui cluster al cercetării/inspecției/asociații de fermieri pentru certificarea aporiturilor în agricultura ecologică.

RO-3: Materii prime și consumul resurselor. Nutrienți: menținerea și îmbunătățirea fertilității solului sub presiunea cerințelor de recolte din ce în ce mai ridicate și creșterii continue a ratelor de export al nutrienților. Întrebările/problemele cheie se referă la: (i) utilizarea optimizată a fertilizării sintetice în condițiile impactului schimbărilor climatice, (ii) reciclarea deșeurilor: o utilizare îmbunătățită a solului ca reactor bio-geo-chimic pentru prevenirea contaminării și susținerea capacității sale productive și (iii) schimbările climatice: cum vor fi afectate productivitatea și reziliența solurilor?

Studiul sociologic realizat a evidențiat faptul că respondenții au așteptări privind o eventuală îmbunătățire a politicii europene care va lua în considerare ca *“agenda de cercetare să fie aplicată în toate Statele Membre, nu numai în cele mai dezvoltate”* iar *“creșterea diferențelor în cercetarea efectuată în Statele Membre”* va fi evitată. De asemenea, o Directivă a Solului și un Program European de cercetare în domeniul sistemului Sol-Sediment-Apă sunt văzute ca necesare.

Conectând conținutul discuțiilor purtate în timpul atelierului național din septembrie 2015 cu rezultatele studiului bazat pe implementarea chestionarelor, a fost formulată lista celor mai importante documente naționale de Interfață Știință-Politică din domeniu:

- I. Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020
- II. Programul Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014-2020 și
- III. Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung – orizont 2020/2030.

Majoritatea respondenților au semnalat că un număr semnificativ de domenii importante de cercetare și inovare nu sunt finanțate (încă) corespunzător. Este acordată puțină atenție problemelor de sol și cu atât mai puțin relațiilor acestuia cu apa și culturile.

În circumstanțele existente, fără reglementări europene clare în domeniul solului, principalii contributori financiari ai cercetării sunt Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice și Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și într-o mai mică măsură, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (pe bază de contracte mai degrabă decât pe licitarea periodică competitivă de proiecte).

Nu există opțiuni de finanțare regională în domeniu. Finanțarea externă (internațională sau europeană) are un nivel scăzut iar opțiunile de finanțare privată națională sunt aproape inexistente.